

Предмет: Примена Споразума о слободној трговини са државама ЕФТА у трговинским односима између Републике Србије и Исланда

Чланом 44. Споразума о слободној трговини између Републике Србије и држава ЕФТА ("Службени гласник РС-Међународни уговори" бр. 06/10, у даљем тексту Споразум) у ставу 3. прописано је да Споразум ступа на снагу првог дана трећег месеца након што Србија и најмање једна држава ЕФТА депонују своје инструменте ратификације, прихватања или одобрења код депозитара или га обавесте о привременој примени. Инструменте ратификације, поред Србије, Швајцарске и Норвешке, доставио је и Исланд јула месеца 2011. године.

У складу са наведеним Споразум ће се у трговинским односима између Републике Србије и Исланда примењивати од 01.10.2011. године.

У циљу правилне и једнообразне примене Споразума, Управа царина је издала објашњење бр. **148-07-483-01-236/2010 од 27.09.2010. године**, које се односи на примену свих одредаба Споразума. Сходно томе, у преференцијалним трговинским односима према Споразуму са државама ЕФТА између Србије и Исланда, примењиваће се сва објашњења дата у наведеном акту, уз уважавање следећих допуна и измена истог:

11. КОНЦЕСИЈЕ СРБИЈЕ

Споразумом су предвиђене концесије које у међусобној трговини уговорне стране дају једна другој. **Концесије се примењују искључиво на производе са преференцијалним пореклом**, у складу са одредбама Протокола о пореклу.

Концесије Републике Србије регулисане су следећим одредбама Споразума:

- **Члан 8. и Анекс III** Споразума - Концесије Србије на индустријске производе пореклом из држава ЕФТА;
- **Анекс II табеле 1 и 3** - Концесије Србије на рибе и морске производе пореклом из држава ЕФТА;
- **Протокол А табела 2** – Концесије Србије на прерађене пољопривредне производе пореклом из држава ЕФТА;
- **Анекс I Споразума о пољопривредним производима између Србије и Исланда и члан 2. Споразума** - Концесије Србије на пољопривредне производе пореклом из Исланда

12. ПОПУЊАВАЊЕ ЦАРИНСКЕ ДЕКЛАРАЦИЈЕ

12.1 Увоз - шифре у рубрици 36 ЈЦИ

Приликом коришћења преференцијала за производе пореклом из држава ЕФТА/Исланда, у рубрику 36 Јединствене царинске исправе уписују се следеће шифра:

Трговински Споразум између Србије и држава ЕФТА - индустријски производи обухваћени Главама 25 до 97 Царинске тарифе, за које су укинуте све царине на увоз (осим производа наведених у Анексу III (листе А,Б,В), у смислу члана 6. став 1(а)), на основу члана 8. став 1. Споразума	EF01F
Трговински Споразум између Србије и држава ЕФТА - индустријски производи обухваћени Анексом III (<i>листа А</i>) на које се примењује постепено укидање царинских стопа закључно са 01.01.2011. године, на основу члана 8. став 1. Споразума	EF3AF
Трговински Споразум између Србије и држава ЕФТА - индустријски производи обухваћени Анексом III (<i>листа Б</i>) на које се примењује постепено укидање царинских стопа закључно са 01.01.2013. године, на основу члана 8. став 1. Споразума	EF3BF
Трговински Споразум између Србије и држава ЕФТА - индустријски производи обухваћени Анексом III (<i>листа В</i>) на које се примењује постепено укидање царинских стопа закључно са 01.01.2014. године, на основу члана 8. став 1. Споразума	EF3VF
Трговински Споразум између Србије и држава ЕФТА – прерађени пољопривредни производи у смислу члана 6. став 1(б) Споразума, обухваћени табелом 2 Протокола А, на које се примењују снижене царинске стопе	EFPAF
Трговински Споразум између Србије и држава ЕФТА – риба и остали морски производи , у смислу члана 6. став 1(в) Споразума, обухваћени табелама 1 и 3 Анекса II, за које је царина укинута или се примењује снижена царинска стопа	EFA2F
Споразум о пољопривредним производима између Србије и Исланда - пољопривредни производи обухваћени Анексом I Споразума о пољопривредним производима између Србије и Исланда, на које се примењују царинске концесије (прописана снижења царина), на основу члана 2. Споразума о пољопривредним производима између Србије и Исланда	IS11F

ЕФЕКТИ ПРИМЕНЕ СПОРАЗУМА У УСЛОВИМА ПОСТОЈЕЋЕ ПРЕФЕРЕНЦИЈАЛНЕ ТРГОВИНЕ

- Од 01.10.2010. године Споразум се примењује између Србије и Швајцарске/Лихтенштајна, од 01.06.2011. године између Србије и Норвешке, а од 01.10.2011. године између Србије и Исланда;

- Кумулација порекла тренутно је могућа између Србије, Швајцарске/Лихтенштајн и Норвешке, почев од 01.06.2011. године (акт УЦ бр. 148-07-483-01-236/5/10)
- Услед одсуства идентичних Протокола о пореклу робе, није могућа кумулација порекла са европским материјалима када се ради о преференцијалном извозу у Швајцарску/Лихтенштајн, Норвешку и Исланд, и обрнуто;
- У овом тренутку Албанија и Македонија (ЦЕФТА земље) јесу потенцијални партнери за примену кумулације са замљама ЕФТА, тако да ће тек након договора о датуму почетка примене и објављивању матрице, дијагонална кумулације између земаља у питању бити могућа, о чему ћете бити благовремено обавештени.

Акт УЦ бр. **148-07-483-01-236/7/2010** од 28.09.2011. године

Предмет: Примена Споразума о слободној трговини са државама ЕФТА у трговинским односима између Републике Србије и Краљевине Норвешке

Чланом 44. Споразума о слободној трговини између Републике Србије и држава ЕФТА ("Службени гласник РС-Међународни уговори" бр. 06/10, у даљем тексту Споразум) у ставу 3. прописано је да Споразум ступа на снагу првог дана трећег месеца након што Србија и најмање једна држава ЕФТА депонују своје инструменте ратификације, прихватања или одобрења код депозитара или га обавесте о привременој примени. Инструменте ратификације, поред Србије и Швајцарске, доставила је и Краљевина Норвешка у марту 2011. године.

У складу са наведеним Споразум ће се у трговинским односима између Републике Србије и Краљевине Норвешке примењивати од 01.06.2011. године.

У циљу правилне и једнообразне примене Споразума, Управа царина је издала објашњење бр. **148-07-483-01-236/2010 од 27.09.2010. године**, које се односи на примену свих одредаба Споразума. Сходно томе, у преференцијалним трговинским односима према Споразуму са државама ЕФТА између Србије и Норвешке, примењиваће се сва објашњења дата у наведеном акту, уз уважавање следећих допуна и измена истог:

11. КОНЦЕСИЈЕ СРБИЈЕ

Споразумом су предвиђене концесије које у међусобној трговини уговорне стране дају једна другој. **Концесије се примењују искључиво на производе са преференцијалним пореклом**, у складу са одредбама Протокола о пореклу.

Концесије Републике Србије регулисане су следећим одредбама Споразума:

- **Члан 8. и Анекс III** Споразума - Концесије Србије на индустријске производе пореклом из држава ЕФТА;
- **Анекс II табеле 1 и 3** - Концесије Србије на рибе и морске производе пореклом из држава ЕФТА;
- **Протокол А табела 2** – Концесије Србије на прерађене пољопривредне производе пореклом из држава ЕФТА;
- **Анекс I Споразума о пољопривредним производима између Србије и Норвешке и члан 2. Споразума** - Концесије Србије на пољопривредне производе пореклом из Норвешке

12. ПОПУЊАВАЊЕ ЦАРИНСКЕ ДЕКЛАРАЦИЈЕ

12.1 Увоз - шифре у рубрици 36 ЈЦИ

Приликом коришћења преференцијала за производе пореклом из држава ЕФТА/Норвешке, у рубрику 36 Јединствене царинске исправе уписују се следеће шифра:

Трговински Споразум између Србије и држава ЕФТА - индустријски производи обухваћени Главама 25 до 97 Царинске тарифе, за које су укинуте све царине на увоз (осим производа наведених у Анексу III (листе А,Б,В), у смислу члана 6. став 1(а)), на основу члана 8. став 1. Споразума	EF0IF
Трговински Споразум између Србије и држава ЕФТА - индустријски производи обухваћени Анексом III (<i>листа А</i>) на које се примењује постепено укидање царинских стопа закључно са 01.01.2011. године, на основу члана 8. став 1. Споразума	EF3AF
Трговински Споразум између Србије и држава ЕФТА - индустријски производи обухваћени Анексом III (<i>листа Б</i>) на које се примењује постепено укидање царинских стопа закључно са 01.01.2013. године, на основу члана 8. став 1. Споразума	EF3BF
Трговински Споразум између Србије и држава ЕФТА - индустријски производи обухваћени Анексом III (<i>листа В</i>) на које се примењује постепено укидање царинских стопа закључно са 01.01.2014. године, на основу члана 8. став 1. Споразума	EF3VF
Трговински Споразум између Србије и држава ЕФТА – прерађени пољопривредни производи у смислу члана 6. став 1(б) Споразума, обухваћени табелом 2 Протокола А, на које се примењују снижене царинске стопе	EFPAF
Трговински Споразум између Србије и држава ЕФТА – риба и остали морски производи , у смислу члана 6. став 1(в) Споразума, обухваћени табелама 1 и 3 Анекса II, за које је царина укинута или се примењује снижена царинска стопа	EFA2F
Споразум о пољопривредним производима између Србије и Норвешке - пољопривредни производи обухваћени Анексом I Споразума о пољопривредним производима између Србије и Норвешке, на које се примењују царинске концесије (прописана снижења царина), на основу члана 2. Споразума о пољопривредним производима између Србије и Норвешке	NO11F

ЕФЕКТИ ПРИМЕНЕ СПОРАЗУМА У УСЛОВИМА ПОСТОЈЕЋЕ ПРЕФЕРЕНЦИЈАЛНЕ ТРГОВИНЕ

- Од 01.10.2010. године Споразум се примењује између Србије и Швајцарске/Лихтенштајна;
- Од 01.06.2011. године Споразум ће се примењивати између Србије и Норвешке;

- Због одсуства идентичних Протокола о пореклу робе, није могућа кумулација порекла са европским материјалима када се ради о преференцијалном извозу у Швајцарску/Лихтенштајн и Норвешку, и обрнуто;
- У овом тренутку Албанија и Македонија као земље ЦЕФТА региона које су укључене у појам потенцијалних "партнера" у Споразумима са државама ЕФТА, имају идентичне Протоколе о пореклу, али до објављивања датума за почетак примене, дијагонална кумулације између земаља у питању неће бити могућа.

Акт УЦ бр 148-07-483-01-236/2/2010 од 30.05.2011. године.

Предмет: Примена Споразума о слободној трговини између Републике Србије и држава европског удружења слободне трговине – ЕФТА (Швајцарска Конфедерација, Кнежевина Лихтенштајн, Краљевина Норвешка, Исланд)

Дана 17. децембра 2009. године у Женеви потписан је Споразум о слободној трговини између Републике Србије и држава ЕФТА (у даљем тексту: Споразум).

Чланом 44. Споразума (ступање на снагу) у ставу 3. прописано је да Споразум ступа на снагу првог дана трећег месеца након што Србија и најмање једна држава ЕФТА депонују своје инструменте ратификације, прихватања или одобрења код депозитара или га обавесте о привременој примени. Инструменте ратификације доставиле су депозитару (Влади Норвешке) Република Србија и Швајцарска Конфедерација.

У складу са наведеним Споразум се у трговинским односима између Републике Србије и Швајцарске Конфедерације/Кнежевине Лихтенштајн примењује од 01.10.2010. године.

У циљу правилне и једнообразне примене Споразума, Управа царина издаје следеће објашњење.

1. ТРГОВИНА РОБАМА

Споразум се односи на трговину производима између Републике Србије и држава ЕФТА. Између осталог то значи да се, без обзира на потенцијалну могућност кумулације порекла са трећим земљама или територијама, правила о пореклу робе прописана Протоколом Б Споразума, искључиво примењују на производе који се извозе из Републике Србије у државе ЕФТА, односно из држава ЕФТА у Републику Србију.

Специфичност овог Споразума је у томе што је Србија појединачно закључила са сваком државом ЕФТА (Швајцарска укључујући Лихтенштајн, Норвешка и Исланд) посебне билатералне споразуме о трговини пољопривредним производима, који чине саставни део Споразума о слободној трговини којим се успоставља зона слободне трговине између Србије и држава ЕФТА.

2. ПРАВИЛА О ПОРЕКЛУ РОБЕ

Правила о пореклу робе садржана су у Протоколу Б уз Споразум (Протокол - дефиниција појма "производи са пореклом" и методе административне сарадње, у даљем тексту: Протокол о пореклу, односно Протокол).

3. СТИЦАЊЕ СРПСКОГ ПОРЕКЛА

Производ стиче порекло Србије уколико је у потпуности добијен у Србији (члан 2. став 2. тачка (а)) или је довољно обрађен или прерађен у Србији (члан 2. став 2. тачка (б)).

Потпуно добијени производи из члана 2. став 2. тачка (а) таксативно су набројани у члану 5. Протокола.

Довољно обрађеним или прерађеним производима, поменутих у члану 2. став 2. тачка (б), сматрају се производи који испуњавају услове из члана 6. Протокола. Ради се о производима који нису у потпуности добијени, али испуњавају услов из Листе обраде или прераде из Прилога 2 Протокола, при чему се подразумева да су операције извршене у

Србији веће од недовољних поступака обраде или прераде („минимални поступци“), наведених у члану 7. Протокола.

НАПОМЕНА:

Листа недовољних поступака обраде или прераде ("минимални поступци") дата је у члану 7. Протокола¹.

4. КУМУЛАЦИЈА ПОРЕКЛА

Члан 3. Протокола уређује питање кумулације порекла у државама ЕФТА, а члан 4. Протокола кумулацију порекла у Републици Србији.

Кумулација порекла значи да се производи пореклом из било које земље или територије са којом је могућа кумулација порекла (у даљем тексту "партнери"), могу сматрати **производима са пореклом**. Термин "партнер" нема никакво правно значење већ се користи у овом тексту ради јаснијег разумевања одредби Протокола.

Према одредбама члана 4. Протокола, потенцијални "партнери" Србије чије порекло производа (материјала и робе) може да се кумулира (сабира) или задржава у сврху извоза у државе ЕФТА са преференцијалним статусом су: Исланд, Норвешка, Швајцарска (укључујући Лихтенштајн који чине царинску унију), Турска или Европска заједница, у смислу става 1.; друге земље или територије које су укључене или повезане у Процес стабилизације и придруживања Европској унији, у смислу става 2., и Фарска Острва или било која земља која је укључена у Евро-Медитеранско партнерство, на основу Барселонске декларације усвојене на Евро-Медитеранској конференцији одржаној 27. и 28. новембра 1995. године,² осим Турске, у смислу става 3. истог члана 4. Протокола

Који од потенцијалних "партнера", у којем обиму и од када ће примењивати кумулацију порекла, зависи од испуњености услова из члана 4. став 6. Протокола о пореклу.

Дијагонална кумулација порекла која је применљива између Страна Уговорница ЦЕФТА Споразума, Европске заједнице, Турске и држава ЕФТА, изгледа према табели која је дата у прилогу 1. овог акта.

Дијагонална кумулација порекла робе између Страна Уговорница ЦЕФТА Споразума и држава ЕФТА, изгледа према табели која следи:

	RS Србија	HR Хрватска	MK Македонија	AL Албанија	CH/LI Швајцарска	NO Норвешка	IS Исланд
RS		24.10.2007.	24.10.2007.	24.10.2007.	01.10.2010.		
HR	24.10.2007.		22.08.2007.	22.08.2007.			
MK	24.10.2007.	22.08.2007.		26.07.2007.			
AL	24.10.2007.	22.08.2007.	26.07.2007.				
CH/LI	01.10.2010.					01.08.2005.	01.08.2005.
NO					01.08.2005.		01.08.2005.
IS					01.08.2005.	01.08.2005.	

¹ За разлику од одредби Прелазног споразума и Споразума са Републиком Турском, мешање шећера са било којим другим материјалом није посебно наведено као недовољан поступак.

² Списак земаља или територија које су укључене у Евро-Медитеранско партнерство налази се у Прилогу 5 Протокола Б.

Напомене уз табелу: земље/територије Уговорнице ЦЕФТА Споразума које нису наведене у табели (Босна и Херцеговина, Црна Гора, Молдавија и УНМИК/Косово) у овом тренутку немају закључене споразуме са државама ЕФТА. Да би се применила дијагонална кумулација потребно је да су датуми примене уписани у свим пољима где се укрштају земље/територије које учествују у стицању статуса робе са пореклом и земље/територије одредишта.

За разлику од Прелазног споразума и Споразума са Републиком Турском нема листе производа са високим садржајем шећера који су искључени из кумулације порекла.

Кумулација порекла у којој учествује и Србија (као земља дестинације или земља која учествује у стицању статуса робе са пореклом) биће могућа тек након објављивања обавештења о испуњености услова за договорени датум примене кумулације, у Србији и у државама ЕФТА (сада Швајцарској/Лихтенштајну), о чему ће царинарнице бити обавештене.

5. ПОСТУПАК УТВРЂИВАЊА ПРЕФЕРЕНЦИЈАЛНОГ ПОРЕКЛА РОБЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Поступак утврђивања преференцијалног порекла производа представља процедуру која у обзир узима одредбе члана 1-11. Протокола о пореклу.

5.1 Резултат поступка утврђивања порекла робе

Као резултат спроведеног поступка утврђивања порекла производа који се из Републике Србије извози у државе ЕФТА, могуће су следеће ситуације:

- а) производ има порекло Србије;
- б) производ има порекло "партнера";
- в) производ је без порекла.

5.2 Производи који приликом извоза имају порекло Србије

У складу са одредбама Протокола, приликом извоза из Републике Србије у државе ЕФТА, производ може имати порекло Србије уколико је:

- а) у потпуности добијен (члан 5. Протокола);
- б) довољно обрађен или прерађен (члан 6. Протокола), односно испуњава услове из Листе обраде или прераде из Прилога 2 Протокола, при чему:
 - ❖ обрада или прерада извршена у Србији већа је од недовољних поступака обраде или прераде ("минимални поступци"), наведених у члану 7. Протокола; **или**
 - ❖ у Србији су на производу извршене само операције које се сматрају недовољним поступцима обраде или прераде из члана 7. Протокола, али је **додата вредност** у Србији већа од вредности коришћених материјала са пореклом било ког "партнера" (члан 4. став 4. Протокола)

5.3 Производи који приликом извоза имају порекло "партнера"

У складу са одредбама Протокола, приликом извоза из Републике Србије у државе ЕФТА, производ може имати порекло "партнера" у следећим случајевима:

1. производ са пореклом "партнера" који у Србији није био предмет обраде или прераде, задржава своје порекло (члан 4. став 5. Протокола);
2. на производу у Србији нису извршене операције које премашују недовољне поступке обраде или прераде из члана 7. Протокола и додата вредност у Србији није већа од вредности коришћених материјала са пореклом, тако да производ стиче порекло оног "партнера" чији материјал са пореклом учествује у производу са највећом вредношћу (члан 4. став 4. Протокола).

За производе за које се утврди порекло "партнера" и који испуњавају остале услове из Протокола о пореклу, може се издати доказ о пореклу у складу са прописаним формама.

5.4 Производи који приликом извоза немају порекло

За производе за које се приликом извоза утврди да имају порекло треће земље, или се, на основу презентоване документације, не може утврдити порекло Србије или земље/територије "партнера" (производ непознатог порекла) неће се издати доказ о пореклу.

6. ДОКАЗИ О ПОРЕКЛУ

Споразум о слободној трговини са државама ЕФТА предвиђа следеће врсте доказа о пореклу: уверење о кретању робе EUR.1, уверење о кретању робе EUR-MED, изјава на фактури и изјава на фактури EUR-MED. Сви документи могу се користити као доказ о пореклу, а одговарајуће одредбе Протокола дефинишу критеријуме за употребу сваког од њих.

6.1 Уверење о кретању робе EUR.1

Уверење о кретању робе EUR.1 прописано је у Прилогу 3а Протокола о пореклу, и има исту форму и садржину као и сертификат EUR.1 који је одређен и користи се за потребе Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима са Европском заједницом. Уверење о кретању робе EUR.1 издаће се у следећим случајевима:

- (а) уколико се производи о којима је реч могу сматрати производима са пореклом из Србије, из државе ЕФТА или из неке од земаља наведених у члану 3. став 1. и члану 4. став 1. са којима је могућа кумулација порекла, **без примене кумулације** са материјалима пореклом из неке од земаља наведених у чл. 3. ст. 2. и 3. и чл. 4. ст. 2. и 3. и ако испуњавају друге услове из овог протокола; или
- (б) уколико се производи о којима је реч могу сматрати производима са пореклом из неке од земаља наведених у чл. 3. ст. 2. и 3. и чл. 4. ст. 2. и 3. са којима је могућа кумулација порекла, **без примене кумулације** са материјалима пореклом из неке од

земаља наведених у чл. 3. и 4. и ако испуњавају друге услове из овог протокола, под условом да је у земљи порекла било издато уверење о кретању робе EUR-MED или сачињена изјава на фактури EUR-MED.

6.2 Уверење о кретању робе EUR-MED

Уверење о кретању робе EUR-MED прописано је у Прилогу 3б Протокола о пореклу, и има исту садржину као сертификат EUR.1, с тим што се, као и код ЦЕФТА сертификата, у рубрику 7. обавезно уноси назнака о томе да ли је примењена кумулација порекла, и ако јесте са којим земљама односно територијама. Уверење о кретању робе EUR-MED издаће се ако се производи о којима је реч могу сматрати производима са пореклом из Србије, из државе ЕФТА или из неке од земаља наведених у чл. 3. и 4. са којима је могућа кумулација порекла, уколико испуњавају друге услове из овог протокола и:

- (а) **кумулација је била примењена** са материјалима пореклом из неке од земаља наведених у чл. 3. ст. 2. и 3. и чл. 4. ст. 2. и 3;
- (б) **производи ће бити коришћени, уз примену кумулације**, као материјали за израду производа за извоз у неку од земаља наведених у чл. 3. ст. 2. и 3. и чл. 4. ст. 2. и 3;
или
- (в) производи ће из одредишне земље, без икакве обраде или прераде, бити извезени у неку од земаља наведених у чл. 3. ст. 2. и 3. и чл. 4. ст. 2. и 3.

Сходно наведеним одредбама царинарнице су дужне да приликом сваког извоза робе са пореклом у државе ЕФТА, поред осталог утврде испуњеност услова за издавање траженог доказа о пореклу, нарочито полазећи од тога да ли предметна роба стиче порекло Србије или "партнера" на основу кумулације или без примене кумулације порекла.

6.3 Изјава на фактури

Чланом 22. Протокола дефинисани су услови за сачињавање изјаве на фактури, као и основни елементи које она мора да садржава.

Текст изјаве на фактури мора да одговара ономе који је дат у Прилогу 4а Протокола и може да буде у било којој језичној верзији датој у наведеном прилогу.

Изјава на фактури предвиђа и следеће податке:

.....
(Место и датум)

.....
(Потпис извозника, додатно мора бити читко наведено име лица које је изјаву потписало)

Подаци о месту и датуму могу се испустити ако су садржани у самом документу на коме је дата изјава на фактури.

Такође, у случајевима када се не захтева потпис извозника, изузеће потписа се такође односи на навођење имена потписника. У складу са чланом 22. став 7. Протокола, овлашћени извозник не мора потписивати такве изјаве под условом да се пред царинским органима Стране уговорнице - извознице писмено обавезе да преузима пуну одговорност за сваку изјаву на фактури која га идентификује, као да ју је сам својеручно потписао. Дакле, у случају овлашћеног извозника, у зависности од тога да ли је царинским органима пружио писмену обавезу или не, произаћи ће и његова обавеза у вези потписивања и навођења имена лица које је изјаву потписало. Изјава на фактури може да буде сачињена у следећим случајевима:

(а) уколико се производи о којима је реч могу сматрати производима са пореклом из Србије, из државе ЕФТА или из неке од земаља наведених у члану 3. став 1. и члану 4. став 1. са којима је могућа кумулација порекла, **без примене кумулације** са материјалима пореклом из неке од земаља наведених у чл. 3. ст. 2. и 3. и чл. 4. ст. 2. и 3. и ако испуњавају друге услове из овог протокола; или

(б) уколико се производи о којима је реч могу сматрати производима са пореклом из неке од земаља наведених у чл. 3. ст. 2. и 3. и чл. 4. ст. 2. и 3. са којима је могућа кумулација порекла, **без примене кумулације** са материјалима пореклом из неке од земаља наведених у чл. 3. и 4. и ако испуњавају друге услове из овог протокола, под условом да је у земљи порекла било издато уверење о кретању робе EUR-MED или сачињена изјава на фактури EUR-MED.

6.4 Изјава на фактури EUR-MED

Текст изјаве на фактури EUR-MED мора да одговара ономе који је дат у Прилогу 4б Протокола и може да буде у било којој језичној верзији датај у наведеном Прилогу. Као и уверење о кретању EUR-MED и изјава на фактури EUR-MED обавезно садржи назнаку на енглеском језику о томе да ли је примењена кумулација порекла, и ако јесте са којом земљом односно територијом. У свему осталом изјава на фактури EUR-MED се не разликује од изјаве на фактури из тачке 6.3 па се на њу примењују сва објашњења из тачке 6.3. Изјава на фактури EUR-MED може да буде сачињена ако се производи о којима је реч могу сматрати производима са пореклом из Србије, из државе ЕФТА или из неке од земаља наведених у чл. 3. и 4. са којима је могућа кумулација порекла, уколико испуњавају друге услове из овог протокола и:

(а) **кумулација је била примењена** са материјалима пореклом из неке од земаља наведених у чл. 3. ст. 2. и 3. и чл. 4. ст. 2. и 3;

(б) **производи ће бити коришћени, уз примену кумулације**, као материјали за израду производа за извоз у неку од земаља наведених у чл. 3. ст. 2. и 3. и чл. 4. ст. 2. и 3;

или

(в) производи ће из одредишне земље, без икакве обраде или прераде, бити извезени у неку од земаља наведених у чл. 3. ст. 2. и 3. и чл. 4. ст. 2. и 3.

7. ДИРЕКТНИ ТРАНСПОРТ

Поред утврђене чињенице о пореклу робе, за издавање, односно прихватање доказа о пореклу у циљу примене преференцијала нужно је да буде испуњен услов директног транспорта.

У том циљу, царинарнице су дужне да доследно примењују одредбе члана 13. Протокола.

8. ЗАБРАНА ПОВРАЋАЈА ИЛИ ОСЛОБОЂЕЊА ОД ЦАРИНЕ

Појам "повраћај" из члана 15. Протокола односи се на одустајање од права на ослобођење или на повраћај дажбина за материјале без порекла, коришћене у изради финалног производа за који се издаје доказ о пореклу.

На захтев царинских органа извозник је дужан да докаже да су на коришћене материјале без порекла плаћене царина и дажбине истоветног учинка.

У циљу доследног спровођења одредби члана 15. Протокола, приликом извозног царинења пошиљки које прати доказ о пореклу, од извозника ће бити затражен доказ о томе да је на **материјале без порекла** коришћене у изради финалног производа плаћена царина и друге увозне дажбине. Уколико су коришћени **материјали без порекла** који су били увезени кроз поступак активног оплемењивања у систему одлагања, извозник ће кроз извозну царинску исправу извршити обрачун дажбина.

Уколико се током извозног поступка утврди да нису испуњени услови из члана 15. Протокола, царински органи неће издати доказ о пореклу робе.

Материјали без порекла који су стављени у слободан промет применом Споразума о слободној трговини са неком трећом земљом (нпр. Споразум са Руском Федерацијом или Белорусијом), а затим коришћени у изради финалног производа који се извози у државе ЕФТА, сматрају се материјалима без порекла, али не подлежу одредбама члана 15. Протокола.

9. ИЗВОЗ УЗ ИЗДАВАЊЕ СЕРТИФИКАТА ИЛИ УЗ САЧИЊАВАЊЕ ИЗЈАВЕ НА ФАКТУРИ

9.1 Извоз са сертификатом EUR.1 или EUR-MED

Уверење о кретању робе EUR.1 или EUR-MED може се оверити само уколико су испуњени сви следећи услови:

- 1) да се ради о производима који имају преференцијално порекло Републике Србије или неког од "партнера", у складу са одредбама Протокола,
- 2) да је испуњен услов директне испоруке,
- 3) да су на материјале без порекла који су коришћени у изради финалног производа плаћени царина и друге увозне дажбине, у складу са одредбама члана 15. Протокола,
- 4) да је сет образаца уверења EUR.1 или EUR-MED попуњен на коректан начин
- 5) да су уз захтев за издавање сертификата EUR.1 или EUR-MED приложена сва документа потребна за доказивање преференцијалног порекла и документа која оправдавају издавање траженог доказа о пореклу.

За извоз производа у државе ЕФТА користиће се обрасци сертификата EUR.1 које издаје и штампа ЈП "Службени гласник РС" из Београда, и који на полеђини сваког примерка (оригинал, захтев и копија) у сету обрасца EUR.1 (поред података о издавачу и штампару) имају напомену „На основу овлашћења директора Управе царина Србије, бр. 148-07-483-00-406/2009”, и обрасци сертификата EUR-MED који на полеђини сваког примерка имају напомену „На основу овлашћења директора Управе царина Србије, бр. 148-01-012-02-55/2010”.

Попуњавање сертификата EUR.1 вршиће се на идентичан начин као и до сада. Сертификат EUR-MED попуњавање се додатно у рубрици 7. одговарајућом напоменом (CUMULATION APPLIED WITH/ NO CUMULATION APPLIED).

Печати за оверавање сертификата

Уверења о кретању робе EUR.1 и EUR-MED која се приликом извоза у државе ЕФТА издају ради примене Споразума о слободној трговини (преференцијалног режима), **оверавају се посебним печатом Управе царина Србије**, који може да се користи **само** за сврхе овере уверења о пореклу. Све царинске испоставе које су овлашћене за издавање уверења задужене су са одговарајућим печатима намењеним за те сврхе.

9.2 Извоз уз прилагање изјава на фактури

У циљу отклањања могућности покушаја изигравања одредби Споразума, у случајевима када се извозе производи уз прилагање изјаве на фактури или изјаве на фактури EUR-MED, царинска испостава ће на одговарајући начин (сходно) применити услове наведене у ставу 1), 2), 3) и 5) тачке 9.1.

10. КОНЦЕСИЈЕ СРБИЈЕ

Споразумом су предвиђене концесије које у међусобној трговини уговорне стране дају једна другој. **Концесије се примењују искључиво на производе са преференцијалним пореклом**, у складу са одредбама Протокола о пореклу.

Концесије Републике Србије регулисане су следећим одредбама Споразума:

- **Члан 8. и Анекс III** Споразума - Концесије Србије на индустријске производе пореклом из држава ЕФТА;
- **Анекс II** табеле **1 и 3** - Концесије Србије на рибе и морске производе пореклом из држава ЕФТА;
- **Протокол А** табела **2** – Концесије Србије на прерађене пољопривредне производе пореклом из држава ЕФТА;
- **Анекс I Споразума о пољопривредним производима између Србије и Швајцарске/Лихтенштајна и члан 2. Споразума** – Концесије Србије на пољопривредне производе пореклом из Швајцарске/Лихтенштајна;
- **Анекс I Споразума о пољопривредним производима између Србије и Исланда и члан 2. Споразума** - Концесије Србије на пољопривредне производе пореклом из Исланда;
- **Анекс I Споразума о пољопривредним производима између Србије и Норвешке и члан 2. Споразума** - Концесије Србије на пољопривредне производе пореклом из Норвешке;

11. ПОПУЊАВАЊЕ ЦАРИНСКЕ ДЕКЛАРАЦИЈЕ

11.1 Увоз - шифре у рубрици 36 ЈЦИ

Приликом коришћења преференцијала за производе пореклом из држава ЕФТА (Швајцарске/Лихтенштајна), у рубрику 36 Јединствене царинске исправе уписују се следеће шифре:

Трговински Споразум између Србије и држава ЕФТА - индустријски производи обухваћени Главама 25 до 97 Царинске тарифе, за које су укинута све царине на увоз (осим производа наведених у Анексу III (листе А,Б,В), у смислу члана 6. став 1(а)), на основу члана 8. став 1. Споразума	EF0IF
Трговински Споразум између Србије и држава ЕФТА - индустријски производи обухваћени Анексом III (<i>листа А</i>) на које се примењује постепено укидање царинских стопа закључно са 01.01.2011. године, на основу члана 8. став 1. Споразума	EF3AF
Трговински Споразум између Србије и држава ЕФТА - индустријски производи обухваћени Анексом III (<i>листа Б</i>) на које се примењује постепено укидање царинских стопа закључно са 01.01.2013. године, на основу члана 8. став 1. Споразума	EF3BF
Трговински Споразум између Србије и држава ЕФТА - индустријски производи обухваћени Анексом III (<i>листа В</i>) на које се примењује постепено укидање царинских стопа закључно са 01.01.2014. године, на основу члана 8. став 1. Споразума	EF3VF
Трговински Споразум између Србије и држава ЕФТА – прерађени пољопривредни производи у смислу члана 6. став 1(б) Споразума, обухваћени табелом 2 Протокола А, на које се примењују снижене царинске стопе	EFPAF
Трговински Споразум између Србије и држава ЕФТА – риба и остали морски производи , у смислу члана 6. став 1(в) Споразума, обухваћени табелама 1 и 3 Анекса II, за које је царина укинута или се примењује снижена царинска стопа	EFA2F
Споразум о пољопривредним производима између Србије и Швајцарске/Лихтенштајна - пољопривредни производи обухваћени Анексом I Споразума о пољопривредним производима између Србије и Швајцарске, на које се примењују царинске концесије (прописана снижења царина), на основу члана 2. Споразума о пољопривредним производима између	CH11F

Србије и Швајцарске	
Споразум о пољопривредним производима између Србије и Швајцарске/Лихтенштајна - пољопривредни производи обухваћени Анексом I Споразума о пољопривредним производима између Србије и Швајцарске, на које се примењују царинске концесије (прописана снижења царина) у оквиру одобрених квота , на основу члана 2. Споразума о пољопривредним производима између Србије и Швајцарске. Исцрпљењем квота наплаћују се дажбине у пуном износу.	CH12F

11.2 Попуњавање рубрике 44 ЈЦИ

Ради примене Споразума, приликом увоза или извоза робе, у рубрику 44 Јединствене царинске исправе и у ИСЦС неопходно је унети шифру доказа о пореклу и његов серијски број, како следи:

Опис	Шифра у 44/1	Шифра у 44/2
Уверење о кретању робе ЕУР.1	U01	-
Изјава извозника на фактури	U03	-
Уверење о кретању робе EUR-MED	U13	-
Изјава на фактури EUR-MED	U14	-
Изјава овлашћеног извозника на фактури	U04	Број царинског овлашћења

11.3 Попуњавање рубрике 17 у извозној ЈЦИ

Приликом извозног царинења робе, коју прати доказ о пореклу, неопходно је да земља одредишта у рубрици 17 ЈЦИ буде нека од држава ЕФТА.

Независно од наведеног, надлежна царинска испостава дужна је да провери да ли је испуњен услов директног транспорта, како је наведено у тачки 7. овог акта.

12. КОНТРОЛЕ У ПОСТУПКУ ЦАРИНЕЊА

12.1 Сврставање робе

Приликом царинења производа уз примену Споразума потребно је посебну пажњу посветити исправном сврставању робе по Царинској тарифи, како би се осигурала коректна примена преференцијала и осигурали поуздани статистички подаци потребни за његово спровођење.

12.2 Порекло робе

12.2.1 Увозно царинење

Уколико постоји сумња у исправност презентираних података, надлежна царинарница доставиће Управи царина Србије - Одељењу за порекло робе спорни доказ о пореклу робе на накнадну проверу. При томе, нужно је да се доставе следећи документи:

а) фотокопија доказа о пореклу (уколико је то сертификат EUR.1, обавезно копирати и полеђину сертификата);

б) фотокопија увозне царинске декларације;

в) фотокопија фактуре;

г) фотокопије других докумената, уколико су значајни за постојање сумње у исправност пријављеног порекла робе;

д) остале индикације значајне за конкретан случај, а **нарочито разлоге** који оправдавају насталу основану сумњу у декларисано порекло робе, исправност доказа о пореклу робе или испуњеност осталих услова из Споразума.

Приликом селекције предност треба дати пошиљкама за које постоји сумња у погледу порекла робе, посебно уколико су у питању пошиљке већих вредности (без обзира да ли се ради о појединачним пошиљкама или се ради о пошиљкама које се у континуитету испоручују у већим количинама од стране одређених испоручилаца).

12.2.2 Извозно царинење

Приликом извозног царинења производа уз примену Споразума царинарнице су дужне да се придржавају објашњења из овог акта, као и раније издатих објашњења Управе царина који се односе на издавање преференцијалних уверења о пореклу робе.

12.3 Преглед робе

Царинарнице у којима се обавља царинење робе са преференцијалним пореклом, обавезне су да извештаје о резултатима спроведене документарне и физичке контроле пошиљки са пореклом, достављају квартално Управи царина - Одељењу за порекло робе, са подацима о контролисаним декларацијама, врсти робе, називу привредног друштва (увозник или извозник). У извештају је потребно посебну пажњу посветити уоченим проблемима и пропустима, као и навести одговарајуће предлоге у циљу побољшања.

Поступак из претходног става примењује се без обзира да ли се ради о увозу или о извозу.

13. НАКНАДНЕ КОНТРОЛЕ

Изградња система контроле порекла робе и ефикасно спровођење тих контрола у надлежности су Сектора за тарифске послове, односно Одељења за порекло робе. Обзиром да за царинску службу један од приоритета представља пуна и ефикасна контрола порекла робе и примене преференцијала, све организационе јединице царинске службе дужне су да, у оквиру својих надлежности, правилном и једнообразном спровођењу наведених контрола посвете посебну пажњу.

14. ПРАЋЕЊЕ ПРИМЕНЕ СПОРАЗУМА

У циљу правилне и једнообразне примене прописа, управници царинарница дужни су да осигурају да сви надлежни царински службеници буду упознати са правном регулативом којом је регулисана материја у вези трговине у оквиру Споразума, као и да им она буде на располагању на царинским испоставама.

Царинарнице, односно царинске испоставе дужне су да пажљиво и савесно прате спровођење Споразума, у делокругу свог рада као и да о сваком већем проблему који се појављује у практичној примени Споразума обавесте Управу царина Србије - Одељење за порекло робе.

15. ОБРАСЦИ УВЕРЕЊА О ПОРЕКЛУ

Сертификате EUR.1 и EUR-MED које оверавају царински органи, а којима се потврђује порекло робе ради извоза у државе ЕФТА, издаје и штампа ЈП „Службени гласник РС” из Београда. Сходно томе царинске испоставе могу извознике, заинтересоване за набавку сетова образаца предметних уверења, упућивати на ЈП „Службени гласник РС”.

ЕФЕКТИ ПРИМЕНЕ СПОРАЗУМА

У УСЛОВИМА ПОСТОЈЕЋЕ ПРЕФЕРЕНЦИЈАЛНЕ ТРГОВИНЕ

- Од 01.10.2010. године Споразум се примењује између Србије и Швајцарске уместо досадашње Опште шеме преференцијала (Generalised System of Preferences - GSP) на основу којих је Швајцарска одобравала преференцијале српској роби;
- До окончања своје националне процедуре ратификације у складу са чланом 44. Споразума, Норвешка наставља примену Опште шеме преференцијала (GSP систем) на извоз српске робе;
- Са преласком на одредбе међународног споразума, а услед одсуства идентичних правила о пореклу робе, неће бити могућа кумулација порекла са европским материјалима када се ради о преференцијалном извозу у Швајцарску, која је до сада била могућа.
- У овом тренутку ниједна земља уговорница ЦЕФТА Споразума нема у примени Споразума о слободној трговини са државама ЕФТА који има идентичне протоколе о пореклу као Србија, због чега је могућност кумулација порекла са земљама укљученим у Процес стабилизације и придруживања за сада хипотетичка. Албанија има закључен Споразум са државама ЕФТА и Протокол о пореклу идентичан споразуму Србије са државама ЕФТА, али исти још увек није на правној снази (у примени).

Сходно свему наведеном, у постојећим условима преференцијалне трговине у примени ће бити билатерална кумулација порекла између Србије и Швајцарске/Лихтенштајна и уверење о кретању робе EUR.1.

Акт УЦ бр. **148-07-483-01-236/2010** од 27.09.2010. године